

Dr Tomasz Długosz
Katedra Publicznego Prawa Gospodarczego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Załącznik nr 1

AUTOREFERAT

dla celów postępowania habilitacyjnego

I. Wstęp

Zgodnie z art. 18 a ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.2014.1852 j.t.), przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U.2014.1383) składam niniejszy autoreferat dla celów postępowania habilitacyjnego, zawierający informacje na temat: uzyskanych przeze mnie stopni naukowych, przebiegu dotychczasowego zatrudnienia w jednostkach naukowych, osiągnięć naukowych w rozumieniu art. 16 ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy, a także innego dorobku i osiągnięć.

II. Posiadane tytuły zawodowe, stopnie naukowe

Dyplom magistra prawa uzyskałem w 2000 roku na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie na podstawie pracy magisterskiej pt. „Węzłowe zagadnienia nowej ustawy – Prawo działalności gospodarczej” napisanej pod opieką prof. dr hab. Anny Walaszek – Pyziół (praca ta została opublikowana przez Wydawnictwo „Ostoja” w Krakowie w 2001 roku). Stacjonarne studia prawnicze ukończyłem z wynikiem bardzo dobrym w roku 2000 i w tym samym roku podjąłem studia doktoranckie pod kierunkiem prof. dr hab. Anny Walaszek – Pyziół w Katedrze Publicznego Prawa Gospodarczego Uniwersytetu Jagiellońskiego. W roku 2002 rozpocząłem aplikację radcowską w Okręgowej

Izbie Radców Prawnych w Krakowie, po ukończeniu której w roku 2006 złożyłem w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Krakowie egzamin radcowski z wynikiem pozytywnym. Po wpisaniu na listę radców prawnych Okręgowej Izby Radców Prawnych w Krakowie w kwietniu 2006 roku rozpocząłem wykonywanie zawodu radcy prawnego w kancelarii radcy prawnego, którą to kancelarię prowadzę w Krakowie do chwili obecnej. Studia doktoranckie ukończyłem w roku 2005 i w tym roku obroniłem pracę doktorską pt. „Status prawny przedsiębiorstwa energetycznego w sektorze elektroenergetycznym” na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Promotorem mojej pracy doktorskiej była prof. dr hab. Anna Walaszek – Pyziół, zaś recenzentami prof. dr hab. Jan Grabowski i prof. dr hab. Mirosław Stec. W roku 2005 r. uzyskałem zatem stopień naukowy doktora nauk prawnych.

III. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach badawczych

Od września 2006 roku do chwili obecnej jestem zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Publicznego Prawa Gospodarczego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, którą kieruje prof. dr hab. Anna Walaszek – Pyziół.

IV. Przedmiot zainteresowań naukowych i najważniejsze osiągnięcia naukowe po uzyskaniu stopnia doktora

Od samego początku przedmiotem moich zainteresowań naukowych jest problematyka publicznego prawa gospodarczego, która stanowi bardzo rozległy obszar badawczy, w ramach której znajduje się: ogólna problematyka prowadzenia i reglamentacji działalności gospodarczej w świetle praw podmiotowych, publicznoprawnej ochrony konkurencji, pomocy publicznej, zamówień publicznych (w szerszym ujęciu tzw. partnerstwa publiczno – prywatnego), zasad i form prawnych uczestnictwa państwa w gospodarce (również działalności gospodarczej państwa oraz jednostek samorządów terytorialnych), prawna regulacja tzw. sektorów infrastrukturalnych ze szczególnym uwzględnieniem sektorów energetyki sieciowej. W mniejszym stopniu zajmuję się prawem rynków kapitałowych, mediów, prawem farmaceutycznym i konsumenckim (w zakresie potrzebnym do prowadzenia zajęć dydaktycznych). Zajmuję się tymi dziedzinami w aspekcie publicznoprawnym, tzn. podporządkowania interesowi publicznemu. W związku z przygotowaniem pracy naukowej

pt. „Ochrona infrastruktury krytycznej w sektorach energetyki sieciowej” zająłem się prawną problematyką zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa narodowego, konstytucyjnych stanów nadzwyczajnych. Publiczne prawo gospodarcze ma genetyczny związek z ogólnym prawem administracyjnego, co wymaga znajomości teorii prawa administracyjnego, procedur administracyjnych, a w obecnym stanie w znacznym stopniu wpływa z norm prawa unijnego, co z kolei wymaga dobrej znajomości teorii prawa Unii Europejskiej.

W zarysowanym wyżej przedmiocie badań naukowych szczególnie bliskie jest mi prawo energetyczne, którym zajmuję się od czasu rozpoczęcia prac nad rozprawę doktorską, czyli od roku 2001 r. Prawo energetyczne jest interesującym obszarem badań z kilku względów. Po pierwsze, podlega ciągłemu rozwojowi, co przede wszystkim wiąże się z polityką tzw. liberalizacji rynków energetycznych zapoczątkowaną w latach 90 ubiegłego stulecia i ideą urzeczywistniania rynku wewnętrznego w zakresie energii elektrycznej i gazu ziemnego. Po drugie, jest dziedziną prawa podlegającą coraz dalej idącej „emancypacji” poprzez wykształcenie własnych założeń, instytucji czy rozwiązań prawnych. Po trzecie, w prawie tym ogniskuje się realizacja celów innych gałęzi prawa publicznego, np. prawa konkurencji, prawa ochrony konsumentów, pomocy publicznej, a także zarządzania kryzysowego i ochrony infrastruktury krytycznej.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych publikowałem artykuły naukowe w periodykach krajowych i w opracowaniach zbiorowych (szczegółowy wykaz publikacji w załączeniu). Są to opracowania wykraczające poza ściśle rozumiane prawo energetyczne, które można sytuować w problematyce prawnej regulacji sektorów infrastrukturalnych. Brałem udział w wielu konferencjach naukowych, w czasie których wygłaszałem również referaty. Szczególnie wysoko cenię monografię „Ochrona infrastruktury krytycznej w sektorach energetyki sieciowej” (Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2015 r., ss. 365), którą przedstawiam jako najważniejsze osiągnięcie naukowe uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora o znacznym wkładzie w rozwój nauki prawa w rozumieniu art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Pragnę również zwrócić uwagę na opracowania przygotowane przeze mnie do dzieła zbiorowego „System Prawa Administracyjnego” pod redakcją naukową: prof. dr hab. Romana Hausera, prof. dr hab. Zbigniewa Niewiadomskiego i prof. dr hab. Andrzeja Wróbla, a także współredakcję naukową z prof. dr hab. Anną Walaszek – Pyziół książki zbiorowej pt. „Nowe typy usług w działalności gospodarczej” (Wydawnictwo Difin, Warszawa 2014), w której w sposób nowatorski poszukiwano cech wspólnych usług występujących w obrocie gospodarczym.

V. Monografia „Ochrona infrastruktury krytycznej w sektorach energetyki sieciowej”

Praca pt. „Ochrona infrastruktury krytycznej w sektorach energetyki sieciowej” stanowi pierwsze opracowanie poświęcone infrastrukturze krytycznej w literaturze polskiej. W literaturze czyniono wzmianki o infrastrukturze krytycznej, zwłaszcza w kontekście regulacji ustawy z dnia 18 marca 2010 r. o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw gazowych (Dz.U.2010.65.404), ale brakowało całościowego omówienia tej instytucji w kontekście prawa zarządzania kryzysowego i polityk Unii Europejskiej. Nie było też omówienia tej instytucji w kontekście polityki energetycznej państwa. Sam termin „infrastruktura krytyczna” jest stosunkowo nowy, zaczęto się nim posługiwać w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie w latach 90-tych XX wieku, a do Polski trafił poprzez dokumenty UE i początkowo stosowany był zamiennie z terminem „infrastruktura strategiczna”. Dopiero ustawą z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U.2013.1166 j.t.) wprowadzono legalną definicję tego pojęcia. Podobnie zarządzanie kryzysowe, które pozostaje w merytorycznym związku z ochroną infrastruktury krytycznej, i które zbadałem w monografii, jest przedmiotem stosunkowo niewielkiej literatury prawniczej. Natomiast znaczenie prawa infrastruktury krytycznej jest doniosłe, gdyż dotyczy ono instytucji życia społecznego, które są – po pierwsze – uważane za wyjątkowo ważne, czy wręcz strategiczne, które – po drugie – są na aktualnym poziomie rozwoju cywilizacyjnego podatne na zakłócenia czy różnego rodzaju dysfunkcje, a zatem wymagają wszechstronnej, stałej ochrony. Infrastruktura krytyczna dotyczy systemów urządzeń technicznych i usług z różnych obszarów gospodarki, lecz - zważywszy na swoje dotychczasowe zainteresowania – zdecydowałem się przeprowadzić badania w odniesieniu do sieciowej infrastruktury energetycznej.

Politykę energetyczną państwa uczyniłem „instrumentem” wyjaśnienia ochrony infrastruktury krytycznej, dostrzegając, iż jedną z funkcji polityki energetycznej jest ochrona infrastruktury. Politykę energetyczną uczyniłem „punktem wyjścia” dla badań nad ochroną infrastruktury krytycznej, uznając, iż tzw. polityki sektorowe wyznaczają stosunek państwa do zagadnień infrastrukturalnych. Założono, że infrastruktura energetyczna jest pewnym rodzajem infrastruktury krytycznej, której status wynika zarówno z polityki energetycznej państwa jak i ochrony infrastruktury krytycznej. Dało asumpt do badań nad wzajemnym

stosunkiem ochrony infrastruktury krytycznej i prawa energetycznego. Przedmiot badań był tym bardziej interesujący, że: 1) aspekt infrastrukturalny w polityce energetycznej państwa jest bardzo wyraźny; 2) energetyka sieciowa powszechnie uchodzi za obszar strategiczny dla funkcjonowania państwa i społeczeństwa, w którym kwestia bezpieczeństwa infrastrukturalnego odgrywa duże znaczenie; 3) sam ustawodawca zalicza systemy zaopatrzenia w energię, surowce energetyczne i paliwa do infrastruktury krytycznej (art. 3 pkt. 2 lit a ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, Dz.U.2013.1166 j.t.); 4) energetyka sieciowa poddana jest specyficznej i daleko idącej regulacji prawnej, której relacja do prawa infrastruktury krytycznej musi być skomplikowana, ale zarazem jest reprezentatywna dla prawnej regulacji tzw. sektorów infrastrukturalnych, np. telekomunikacji, poczty, kolei. Prawna regulacja tych trzech podsektorów energetyki sieciowej (elektroenergetyki, gazu ziemnego, ciepłownictwa sieciowego) różni się, ale zarazem odpowiada wspólnym zasadom ujętym we wspólnej dla tych trzech podsektorów ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz.U.2012.1059 j.t.), na gruncie których można poszukiwać „miejsca” dla ochrony infrastruktury krytycznej. W pewnym stopniu problematyka pracy może być traktowana jako stosunek ochrony infrastruktury krytycznej do polityk w sektorach infrastrukturalnych; wynika to stąd, że pewne cechy polityki energetycznej państwa są charakterystyczne dla ogółu tzw. polityk w sektorach infrastrukturalnych.

Celem pracy było ustalenie, na czym polega ochrona infrastruktury krytycznej w sektorach energetyki sieciowej, jakie są elementy istotne ochrony tego rodzaju infrastruktury krytycznej, w jakim stopniu ochrona infrastruktury krytycznej z obszaru energetyki sieciowej znajduje oparcie w założeniach prawa energetycznego, jakie możliwości dają normy prawa energetycznego w zakresie ochrony danego rodzaju infrastruktury krytycznej, w jaki sposób ochrona infrastruktury krytycznej wpływa na środki polityki energetycznej. Zadania te można było wykonać dopiero po ustaleniu ogólnego pojęcia ochrony infrastruktury krytycznej w relacji do zarządzania kryzysowego, więc musiałem wyjść od ogólnego pojęcia ochrony infrastruktury krytycznej, aby ustalić jego cechy relewantne, które następnie rozpatruję z perspektywy prawa energetycznego. Przedmiotem moich badań objąłem również możliwości ochrony infrastruktury krytycznej spoza energetyki sieciowej przy użyciu środków polityki energetycznej, gdyż rzeczą powszechnie znaną jest, że
zaopatrzenie
w energię czy paliwa sieciowe decyduje o funkcjonowaniu społeczeństwa i jego instytucji.

Zrealizowanie pokrótce przedstawionych zadań badawczych było trudne z kilku względów. Po pierwsze, infrastruktura krytyczna nie jest w literaturze prawa właściwie przedmiotem opracowań. Po drugie, konieczne stało się przeprowadzenie badań interdyscyplinarnych, sięgnięcie do nauk z zakresu zarządzania i bezpieczeństwa narodowego. Po trzecie, trudności sprawiała złożoność tematu, konieczność „przemieszczania się” w obszarze związków między ochroną infrastruktury krytycznej, zarządzaniem kryzysowym, polityką energetyczną dotyczącą trzech podsektorów energetyki sieciowej, które w pewnym stopniu cechują się odmienną regulacją. Po czwarte, konieczne było uwzględnienie aspektu międzynarodowego, związku ochrony infrastruktury krytycznej i polityki energetycznej z prawem Unii Europejskiej. Po piąte, znaczna część działań organów państwa dotyczących infrastruktury krytycznej pozostaje niejawną, ochrona infrastruktury krytycznej z założenia jest prowadzona w warunkach ograniczonej jawności.

Praca pod względem konstrukcyjnym składa się z kilku części. Pierwszą część pracy poświęcono wyłącznie zagadnieniom infrastruktury krytycznej i ochrony infrastruktury krytycznej w ogólności, i relacji tej polityki do zarządzania kryzysowego. Czynione analizy służą wypracowaniu ogólnego pojęcia ochrony infrastruktury krytycznej. W kolejnej części ochrona infrastruktury krytycznej zostaje zestawiona z polityką energetyczną państwa. Przedstawione założenia polityki energetycznej zostają zestawione z pojęciem ochrony infrastruktury krytycznej. Poszukiwane są też ograniczenia dla ochrony infrastruktury krytycznej wynikające z polityki sektorowej. Ostatni rozdział dotyczy ochrony infrastruktury krytycznej na gruncie wybranych środków polityki energetycznej państwa. W tej części pracy skoncentrowano się na istotnych elementach ochrony sektorowej infrastruktury krytycznej, sprawdzając, jakie są możliwości „zinstrumentalizowania” polityki energetycznej państwa w tym sensie, że wskutek ochrony infrastruktury krytycznej w sektorach energetyki sieciowej względy ochrony tego rodzaju infrastruktury staną się niejako celem głównym wybranych środków polityki energetycznej. Na zakończenie podano główne tezy pracy. Pod względem metodologicznym w pracy rozstrzygane są problemy dogmatyczne, co rozumiem jako wyjaśnienie sensu aktów prawotwórczych w sposób właściwy dla nauk humanistycznych, tzn. w drodze interpretacji humanistycznej, wskutek czego prawo rozumiane jako zbiór przepisów prawa można uznać za przejaw zachowania racjonalnego i zarazem zrelatywizowanego do pewnego zasobu uznanej wiedzy i spójnego systemu ocen. W nauce można spotkać stwierdzenie o koniecznym podporządkowaniu w naukach szczegółowych prawa problematyki dogmatycznej rozwiązywaniu problemów socjotechnicznych, lecz w pracy

starano się unikać kierowania względami socjotechnicznymi, koncentrując się na implikacjach prawa stanowionego dla postaw ludzkich.

Celem pracy było wyjaśnienie ochrony infrastruktury krytycznej w relacji do polityki energetycznej państwa oraz w relacji do zarządzania kryzysowego. W pracy następujące tezy główne:

1) Pod pojęciem infrastruktury krytycznej kryje się odrębna polityka państwa o własnych celach i środkach, która wraz z zarządzaniem kryzysowym ściśle rozumianym, służy celom bezpieczeństwa narodowego. Jest to polityka „poprawy bezpieczeństwa” infrastruktury rozumianej jako urządzenia techniczne i infrastruktura społeczna o dużym znaczeniu społecznym. Jest to polityka realizowana w celu zabezpieczenia funkcjonowania państwa i zaspokojeniu podstawowych zbiorowych potrzeb ludności poprzez ochronę wybranych funkcji ujętej systemowe infrastruktury krytycznej w wybranych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego. Z założenia ochrona infrastruktury krytycznej ma mieć zastosowanie do wszystkich typów zidentyfikowanych zagrożeń naturalnych, intencjonalnych i technicznych, ma zapewnić zapobieganie, przygotowanie na zniszczenia lub zakłócenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej i reagowanie w sytuacji zagrożeń oraz tzw. odtwarzanie polegające na zapewnieniu szybkiego przywrócenia funkcji realizowanych przez infrastrukturę krytyczną. Z perspektywy tej polityki podstawowe znaczenie ma norma celowościowa z art. 6 ust. 5 z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, której realizacja poprzez plany ochrony infrastruktury krytycznej opracowywane przez operatorów infrastruktury krytycznej zapewnia realizację celów Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej. Jest to polityka uwarunkowana względami bezpieczeństwa narodowego, ryzykiem zakłócenia całych dziedzin życia społecznego w wyniku dysfunkcji infrastruktury krytycznej, którą realizują operatorzy infrastruktury krytycznej i podmioty administracji publicznej. W istotnym stopniu ta polityka polega na sprawdzeniu istniejących systemów ochrony infrastruktury pod względem zgodności z przyjętymi założeniami bezpieczeństwa narodowego. Ochrona infrastruktury krytycznej jest polityką związaną z zarządzaniem kryzysowym, która kieruje się względami bezpieczeństwa narodowego, uwzględnia ryzyka sytuacji kryzysowej dla infrastruktury krytycznej, która w pewnym stopniu również koncentruje się na skutkach dysfunkcji infrastruktury krytycznej, w tym możliwościach pojawienia się sytuacji kryzysowej w wyniku zakłócenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej. Ochrona infrastruktury krytycznej jest też realizowana w ramach zadań zarządzenia kryzysowego. Ochrona infrastruktury krytycznej i zarządzanie kryzysowe

są realizowane w sposób stały przez prawnych i faktycznych dysponentów infrastruktury krytycznej oraz organy państwa (można też ją rozumieć jako proces), natomiast funkcją tej polityki jest przeciwdziałanie zagrożeniom dla funkcjonowania infrastruktury krytycznej.

2) Ochrona infrastruktury krytycznej swoje założenia czerpie z polityk sektorowych (tzn. tych polityk, które dotyczą poszczególnych rodzajów infrastruktury krytycznej), aby na tej podstawie: wyodrębnić infrastrukturę krytyczną, zidentyfikować istotną, chronioną funkcję infrastruktury, zidentyfikować zagrożenia dla infrastruktury krytycznej, jak również dobrać adekwatne środki ochrony infrastruktury krytycznej. Ochrona infrastruktury krytycznej „wychodzi” jednak również poza polityki sektorowe w tym sensie, że zwraca uwagę na „pozasektorowe” zagrożenia dla infrastruktury, na zależności między infrastrukturami, że zakłada stałe i „całościowe” przygotowanie na różnego rodzaju dysfunkcje infrastruktury krytycznej o różnych skutkach, że zakłada integrację środków z różnych obszarów polityki państwa – polityki wewnętrznej i zewnętrznej, w tym w relacji do europejskiej infrastruktury krytycznej. Ochrona infrastruktury krytycznej wykorzystuje do własnych celów środki polityk sektorowych i innych polityk państwa, które ujmuje w sposób „systemowy” w kontekście zarządzania kryzysowego. Mówiąc inaczej, stosunek polityk sektorowych do ochrony infrastruktury krytycznej polega na tym, iż przy użyciu norm sektorowych wyróżniane są elementy i systemy infrastruktury krytycznej, atrybuty infrastruktury krytycznej, które zasługują na ochronę, założenia polityk sektorowych wyznaczają granice ochrony infrastruktury krytycznej, poszczególne środki polityk sektorowych są wykorzystywane dla potrzeb ochrony infrastruktury krytycznej. Zarazem ochronę infrastruktury krytycznej można określić jako politykę typu „kształtującego”, jako iż jest to polityka, która zmierza do zapewnienia ochrony systemów infrastruktury krytycznej w stopniu adekwatnym do wyznaczonego poziomu bezpieczeństwa narodowego, a więc polityka ochrony infrastruktury krytycznej wpływa na polityki sektorowe.

3) W związku z powyższym nie można „oddzielić” ochrony infrastruktury krytycznej od polityk sektorowych, tzn. powinna być ona rozpatrywana, regulowana, badana z uwzględnieniem polityk sektorowych. Ochrona infrastruktury krytycznej czerpie swoje założenia z polityki sektorowej, w tym przypadku polityki energetycznej państwa. Prawo i polityki sektorowe są podatne na zmiany uzależnione od rozwoju sytuacji gospodarczej w danych sektorach czy na rynkach, a więc ochrona infrastruktury krytycznej musi „nadażać” za tymi zmianami. Ochrona infrastruktury krytycznej musi być „otwarta” na różną charakterystykę polityk sektorowych, dynamiczny charakter prawa i polityk sektorowych

i związane z tym charakterystyki zagrożeń. Za zmianami polityki sektorowej muszą podążać zmiany w ochronie infrastruktury krytycznej.

4) Ochrona infrastruktury krytycznej realizuje podobną funkcję w stosunku do zarządzania kryzysowego, polegając na: integrowaniu zadań, kompetencji, obowiązków, odpowiedzialności różnych podmiotów w ramach wyodrębnionych systemów infrastruktury krytycznej, zapewnieniu współpracy dysponentów infrastruktury krytycznej i organów państwa. O ile jednak zarządzanie kryzysowe jest uwarunkowane ryzykiem wystąpienia sytuacji kryzysowej, to ochrona infrastruktury krytycznej uwarunkowana jest ryzykiem dysfunkcji infrastruktury krytycznej w kontekście przyjętych zagrożeń i przewidywanych scenariuszy rozwoju zdarzeń. Zarazem jednak obejmuje ona przygotowania na sytuacje kryzysowe mogące niekorzystnie wpłynąć na infrastrukturę. Mówiąc inaczej, ochrona infrastruktury krytycznej tak jak zarządzania kryzysowego przygotowuje na zagrożenia, które mogą, lecz nie muszą wystąpić, czyniąc to zarazem w sposób inny od zarządzania kryzysowego, ponieważ nie stawia na pierwszym miejscu pojęcia „sytuacji kryzysowej”, lecz ciągłość funkcjonowania infrastruktury. Obie polityki są realizowane w sposób stały i ciągły, i są elementami całościowego przygotowywania państwa na zagrożenia.

5) Ochrona infrastruktury krytycznej jest polityką odrębną od zarządzania kryzysowego, ale zarazem z zarządzaniem kryzysowym jest mocno związana. Jest to polityka zabezpieczenia funkcji infrastruktury krytycznej kluczowych z punktu widzenia bezpieczeństwa narodowego, podobnie jak zarządzanie kryzysowe jest zabezpieczeniem funkcji państwa, które mogą ulec zakłóceniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej i zagrażać bezpieczeństwu narodowemu. Ścisłe rozumiane zarządzanie kryzysowe jest polityką państwa realizowaną w oparciu o ustawicznie wykonywane zadania planowania cywilnego i polega na przygotowaniu na zagrożenia i przeciwdziałaniu im przez organy właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego w oparciu o zawczasu ustalone w ramach planowania cywilnego sposoby postępowania i przygotowane zasoby. Obie polityki mają wspólną rację aksjologiczną w bezpieczeństwie państwa (narodowym) pozostającym w relacji do polityki obronności państwa realizowanej na podstawie ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.2012.461 j.t.).

6) Ochrona infrastruktury krytycznej jest realizowana w ramach i poza ramami zarządzania kryzysowego, to znaczy zarządzanie kryzysowe uwzględnia cel ochrony infrastruktury krytycznej. Ochrona infrastruktury krytycznej jest „włączana” w ramy zarządzania kryzysowego poprzez plany zarządzania kryzysowego, działalność Rządowego Centrum Bezpieczeństwa i zadania organów właściwych w sprawach zarządzania

kryzysowego.

7) Do cech wspólnych zarządzania kryzysowego i ochrona infrastruktury krytycznej można zaliczyć następujące cechy: a) obie polityki pełnią funkcję integrowania działań z wielu obszarów działań politycznych państwa, a zatem łączy je podobny stosunek do innych, odrębnych (sektorowych) polityk państwa, przy czym ochrona infrastruktury krytycznej zdaje się wywierać dalej idący wpływ, skutek „kształtujący” na polityki sektorowe; b) obie polityki wzajemnie uwzględniają swoje cele i wykorzystują wspólne „instrumentarium” prawne, np. organy właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego, plany zarządzania kryzysowego; c) obie polityki łączy stosunek do bezpieczeństwa narodowego rozumianego przez pryzmat bezpieczeństwa państwa i zabezpieczenia najważniejszych zbiorowych potrzeb; d) obie polityki są realizowane w sposób stały i można je traktować jako elementy systemu całościowego przygotowania państwa na sytuacje zagrażające bezpieczeństwu narodowemu; e) Inne polityki państwa przeciwdziałają *ad hoc* zagrożeniom infrastruktury, natomiast zarządzania kryzysowe i ochrona infrastruktury krytycznej są politykami stałego przygotowywania na zagrożenia, integrowania (wiązań) środków, działań podmiotów z różnych obszarów, chociaż znaczenie tych polityk można docenić w pełni w warunkach reagowania na zagrożenia i usuwania ich skutków.

8) Stwierdzić można różnicę, że zarządzanie kryzysowe jest przypisywane w ramach polityki obronności państwa do systemu „kierowania bezpieczeństwem narodowym”, zaś ochrona infrastruktury krytycznej należy do systemu wspomagającego, tzn. ma służyć uzyskaniu odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. Obie polityki są jednak ukierunkowywane przez przyjmowany przez Radę Ministrów Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego.

9) Z perspektywy ochrony infrastruktury krytycznej zarządzanie kryzysowe i planowanie cywilne można traktować jako środki ochrony infrastruktury krytycznej. Z perspektywy zarządzania kryzysowego jest odwrotnie. Obie polityki są jednak elementami ogólniejszej polityki przygotowywania państwa na zagrożenia, elementami realizacji zadania całościowego przygotowania państwa na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego, zatem można postawić postulat zachowania spójnego „podejścia” do spraw zarządzania kryzysowego i ochrony infrastruktury krytycznej nie tylko na etapie realizacji tych polityk, lecz także stanowienia prawa.

10) Ochrona infrastruktury krytycznej podobnie jak zarządzanie kryzysowe integruje środki różnych polityk państwa. W przypadku infrastruktury krytycznej podstawą integracji są: Narodowy Program Ochrony Infrastruktury Krytycznej wraz z normatywnym

obowiązkiem w współpracy w zakresie jego realizacji, plany ochrony infrastruktury krytycznej operatorów infrastruktury krytycznej, ale również instytucje zarządzania kryzysowego, m.in. organy właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego realizują zadania z zakresu ochrony infrastruktury krytyczne.

11) Jako polityczną podstawę ochrony infrastruktury krytycznej można przyjąć akty Radę Ministrów w postaci Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej, Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego z ustawy o z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Akty te w pewnych warunkach mogą być źródłami prawa wewnętrznego. Prawną podstawę ochrony infrastruktury krytycznej stanowi norma z art. 6 ust. 5 ustawy o z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, której adresatami są faktyczni dysponenti infrastruktury krytycznej, a także kompetencje prawotwórcze Rady Ministrów wynikające z art. 5b ust. 9 i art. 6 ust. 7 ustawy o z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.

12) Ochrona infrastruktury krytycznej jest realizowana przez operatorów infrastruktury krytycznej, organy administracji publicznej i służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo narodowe inne organy i służby publiczne, lecz stwierdzić można, iż główny ciężar realizacji odpowiedzialności spoczywa na operatorach infrastruktury krytycznej, którzy muszą stworzyć system ochrony własnej infrastruktury krytycznej w warunkach uzgodnienia z organami administracji publicznej. Można ten obowiązek postrzegać w kategoriach zadania publicznego powierzonego operatorom infrastruktury krytycznej. Sam zakres obowiązków operatorów infrastruktury krytycznej jest problematyczny w obliczu niejasnych delegacji ustawowych dla Rady Ministrów do wydania rozporządzeń wykonawczych z art. 5b ust. 9 i art. 6 ust. 7 ustawy o z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.

13) Ochrona infrastruktury krytycznej jest również aktywną polityką Unii Europejskiej. Jest to polityka ukierunkowana w pierwszej kolejności na ochronę europejskiej infrastruktury krytycznej, ale odnosi się również do krajowej infrastruktury krytycznej. Podstawowym aktem politycznym w tym obszarze jest „Europejski program ochrony infrastruktury krytycznej” przyjęty przez Komisję Europejską, zaś jedynym z przejawem tej polityki dyrektywa Rady z dnia 8 grudnia 2008 r. w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej oraz oceny potrzeb w zakresie poprawy jej ochrony. Dyrektywa 2008/114/WE pełni funkcję „integrującą”, ponieważ zakłada rozpoznanie, selekcję i ustalenie hierarchii ważności środków przeciwdziałania i procedur, stosowanych na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym, czy też na poziomie międzyoperatorskim. Ochrona infrastruktury krytycznej znajduje jednak swój w szeregu polityk unijnych, np.

w dziedzinie sieci transeuropejskich czy jednolitego rynku finansowego, gdzie jest zestawiana z bezpieczeństwem infrastruktury, bezpieczeństwem sieci, porządkiem publicznym, bezpieczeństwem wewnętrznym państwa członkowskiego.

14) W pojęciu infrastruktury krytycznej państwa członkowskie zyskują istotny argument ochrony własnych interesów w związku z obowiązywaniem prawa unijnego w dziedzinie tzw. usług użyteczności publicznej, jak również w kontekście tzw. klauzul derogacyjnych uzasadnionych nadrzędnym interesem publicznym państw członkowskich.

15) W stosunku do energetyki sieciowej stwierdzić można, że ochrona infrastruktury krytycznej jest uwarunkowana przede wszystkim funkcjonalną zależnością użytkowników systemów sieciowych pozostającą w związku z techniczną charakterystyką pracy sieciowych systemów energetycznych, jak również obowiązującym paradygmatem konkurencji sektorowej.

16) Ochrona infrastruktury krytycznej w sektorach energetyki sieciowej realizowana jest głównie przez liczne, o różnym „statusie własnościowym” przedsiębiorstwa energetyczne, które działają na warunkach „otwartego” dostępu do rynku, publicznoprawnej reglamentacji prowadzenia działalności i zhierarchizowanej struktury zarządzania sieciowymi systemami energetycznymi.

17) Z perspektywy infrastruktury krytycznej szczególne znaczenie mają takie założenia polityki energetycznej, jak: zasada tzw. otwartego dostępu do sieci, ciągły rozwój systemów energetyki sieciowej i połączeń międzysystemowych, rozwój współpracy operatorów systemów sieciowych w wymiarze krajowym, regionalnym i paneuropejskim, tzw. niezależna polityka regulacyjnej prowadzona przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Ochrona infrastruktury krytycznej w sektorach energetyki sieciowej jest realizowana w ramach wyznaczonych przez: poddaną reglamentacji treść umów energetycznych, środki polityki regulacyjnej Prezesa URE oraz środki działania operatorów systemów sieciowych.

18) Zasadniczo „zachowawczy” charakter ochrony infrastruktury krytycznej, tzn. polegający na zapobieganiu zagrożeniom czy ryzykom może stać w opozycji do takich celów polityki energetycznej jak: rozwój systemów sieciowych, przyłączanie nowych podmiotów, wprowadzanie nowych, innowacyjnych technologii, rozwój płynności rynków, itp.

19) Z perspektywy ochrony infrastruktury krytycznej wyróżnić trzeba przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii, operatorzy systemów przesyłowych, dystrybucyjnych, magazynowania paliw gazowych i skraplania gazu ziemnego, na których spoczywa szczególna odpowiedzialność za funkcjonowanie sieciowych systemów energetycznych. Pośród zaś operatorów systemów

infrastruktury wyróżniają się operatorzy systemów sieciowych, którzy realizują zadania publiczne w dziedzinie eksploatacji i rozwoju sieci energetycznych i paliwowych. Rola tych podmiotów dla ochrony infrastruktury krytycznej w energetyce sieciowej jest kluczowa, przy czym pośród tych podmiotów szczególne znaczenie należy przypisać operatorom systemów przesyłowych odpowiedzialnym za funkcjonowanie najważniejszej infrastruktury. W obszarach zadań wykonywanych przez operatorów systemów przesyłowych polegających na: prowadzeniu ruchu sieciowego, zarządzaniu ograniczeniami systemowymi, zapewnieniu rezerw mocy i zdolności przesyłowych, organizacji infrastruktury technicznej i informatycznej służącej pozyskiwaniu, transmisji i zarządzaniu danymi pomiarowymi i handlowymi należy poszukiwać zarówno infrastruktury krytycznej jak i usług infrastruktury krytycznej, a także podstawowych środków ochrony infrastruktury krytycznej, również tej pozaenergetycznej. Na operatorach systemów przesyłowych spoczywa też główny ciężar realizacji zadań z zakresu ochrony europejskiej infrastruktury krytycznej energetyki sieciowej, przy tym standard tej ochrony wyznacza unijna polityka energetyczna dotycząca transgranicznej wymiany paliw i energii oraz transeuropejskiej infrastruktury energetycznej. W ramach wykonywanych zadań przedsiębiorstwa sieciowe zyskują władztwo nad cudzą infrastrukturą sieciową, co ma znaczenia dla ich odpowiedzialności za infrastrukturę krytyczną.

20) Uznać trzeba, że dla sektorów elektroenergetyki i gazu ziemnego z perspektywy prawa infrastruktury krytycznej strategiczne znaczenie mają operatorzy systemów przesyłowych, którzy w ramach zhierarchizowanej struktury zarządzania systemami sieciowymi wyznaczają status innych użytkowników systemów energetycznych. Dla ochrony infrastruktury krytycznej duże znaczenie ma, że polska polityka energetyczna opiera się na założeniu, iż może być tylko po jednym operatorze systemu przesyłowego w połączonych sieciach elektroenergetycznych i gazowych, a także iż wykluczona jest prywatyzacja jednoosobowych spółek Skarbu Państwa realizujących funkcję operatorów systemów przesyłowych. Istotne znaczenie dla ochrony infrastruktury krytycznej ma, że tzw. nadzór właścicielski nad operatorami systemów przesyłowych sprawuje minister właściwy do spraw gospodarki, który również wykonuje względem tych podmiotów szczególne uprawnienia ministra Skarbu Państwa z dnia 18 marca 2010 r. z ustawy o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw gazowych (Dz.U.2010.65.404). Istotne znaczenia ma również, iż obowiązują szczególne zasady zarządzania operatorami systemu przesyłowego

elektroenergetycznego.

21) Ochrona infrastruktury krytycznej w sektorach energetyki sieciowej wpływa lub może wpłynąć na realizację zasadniczych i instrumentalnych celów polityki energetycznej państwa. W tym przedmiocie zidentyfikowano różne możliwości. Ochrona infrastruktury krytycznej oddziałuje na pojęcia nieostre (klauzule generalne) prawa energetycznego, uwypuklając pewne aspekty bezpieczeństwa energetycznego, wpływa na politykę energetyczną przyjmowaną przez Radę Ministrów. Ochrona infrastruktury krytycznej może też „wejść” w konflikt z polityką energetyczną państwa i leżeć u podstaw wprowadzenia usług w ogólnym interesie gospodarczym, czy też odstępstw od wytycznych prawa unijnego. Tego rodzaju polityka wywiera skutek na kompetencje prawodawcze ministra właściwego do spraw gospodarki, na sposób wykonywania zadań przez przedsiębiorstwa energetyczne, Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki oraz inspekcji gospodarki energetycznej. Jednocześnie zakres oddziaływania na Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki jest ograniczony z racji wyjątkowej pozycji ustrojowej tego organu.

22) Bezpieczeństwo infrastrukturalne w daleko idącym stopniu jest uwarunkowane celami polityki energetycznej państwa i obowiązującym na gruncie prawa energetycznego modelem zabezpieczenia bezpieczeństwa energetycznego. Można zarazem zidentyfikować obszary polityki energetycznej państwa, w których ochrona infrastruktury krytycznej może być realizowana w sposób jakby mniej „związany” celami polityki energetycznej państwa.

VI. Opracowania do „System Prawa Administracyjnego”

Jako istotne z punktu widzenia nauki prawa traktuję opracowania do dzieła zbiorowego pt. „System Prawa Administracyjnego” pod redakcją naukową: prof. dr hab. Romana Hausera, prof. dr hab. Zbigniewa Niewiadomskiego i prof. dr hab. Andrzeja Wróbla. Przygotowałem opracowanie pt. „Funkcja regulacyjna” (System Prawa Administracyjnego pod red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Publiczne prawo gospodarczego, Tom 8A, s. 697-707), w którym systemowo omówiłem różne ujęcia tzw. funkcji regulacyjnej administracji publicznej. W doktrynie publicznego prawa gospodarczego w różny sposób rozumie się pojęcia funkcji administracji oraz tzw. regulacji. Wyróżniłem kilka znaczeń regulacji i przedstawiłem teoretyczne ich ujęcia. Wykazałem tendencję, iż pojęcie regulacji odnoszone jest do tzw. sektorów infrastrukturalnych i w związku z tym nabiera swoistą treść. Wskazałem autorów, którzy w literaturze podali model tak rozumianej regulacji.

Kolejne opracowanie pt. „Reglamentacja podejmowania działalności gospodarczej w energetyce (koncesje)” (System Prawa Administracyjnego pod red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Publiczne prawo gospodarczego, Tom 8B, s. 177-231) dotyczy skomplikowanej problematyki prawnych przesłanek podejmowania różnego rodzaju działalności energetycznych. W znacznym stopniu chodzi tu o omówienie obowiązku koncesyjnego, ale nie tylko, gdyż reglamentacja w omawianym przedmiocie jest znacznie skomplikowana. Wychodząc od ogólnej charakterystyki prawnej regulacji w omawianym zakresie, przedstawiłem zakres podmiotowy i przedmiotowy obowiązku koncesyjnego, omówiłem w sposób analityczny przesłanki udzielania koncesji, przedstawiłem zakres szczególnych warunków wykonywania działalności energetycznych określanych przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, omówiłem wyznaczanie operatorów systemów przesyłowych w warunkach polityki regulacyjnej i poruszyłem szereg innych szczegółowych kwestii, np. uznaniowego czy związanego charakteru koncesji energetycznych. Szczegółowa analiza przepisów prawa jest podstawą do formułowania syntetycznych wniosków odnośnie zakresu polityki regulacyjnej Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, statusu przedsiębiorstw energetycznych kształtowanego aktami indywidualnymi, biorącymi pod uwagę względy celowości. W opracowaniu tym zawarto tezy bardzo odważne, np. odnośnie informacyjnego charakteru pewnych szczególnych warunków koncesyjnych.

Następne opracowanie dotyczy tzw. instrumentów wspierania energetyki „niekonwencjonalnej” (System Prawa Administracyjnego pod red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Publiczne prawo gospodarczego, Tom 8B, s. 245-280). Jest to praca interesująca z tego względu, iż w sposób maksymalnie syntetyczny starano się omówić publicznoprawne instrumenty (środki) wspierania pewnych obszarów energetyki sieciowej przez państwo, nie ograniczając się tylko do odnawialnych źródeł energii. Trudność polegała na tym, że przedmiotowych środków wspierania pewnych form energetyki sieciowej jest wiele, że środki te są różnego rodzaju i podlegają częstym zmianom, np. niektóre zakładają pomoc publiczną, a wszystko to należało omówić w ograniczonym pod względem wielkości tekście. Postanowiłem przede wszystkim wykazać różnorodność obszarów objętych wsparciem w ramach tzw. energetyki niekonwencjonalnej, z uwzględnieniem takiej nowości jak np. energetyka prosumencka, przedstawić cele polityczne i usytuować je w kontekście ogólniejszym, tzn. unijnej polityki klimatyczno – energetycznej, a następnie omówić w sposób syntetyczny poszczególne środki wsparcia w taki sposób, aby wykazać ich różnorodność, ale również jakościowe podobieństwa, np. szerokie wykorzystanie obowiązków kontraktowych czy instytucji świadectw pochodzenia. W opracowaniu

omówiłem kwestie kluczowe z perspektywy mechanizmów finansowego wsparcia energetyki niekonwencjonalnej, m.in. wykazując związek wsparcia finansowego dla tej energetyki z prawnym modelem kształtowania cen i opłat w energetyce sieciowej.

W opracowaniu pt. „Transgraniczna wymiana paliw i energii (sieci transeuropejskie)” (System Prawa Administracyjnego pod red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Publiczne prawo gospodarczego, Tom 8B, s. 314-334) podjąłem bardzo trudne zagadnienia transgranicznej wymiany paliw i energii w warunkach rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu ziemnego oraz polityki transeuropejskich sieci energetycznych. Znowu w warunkach ograniczonej ilości stron tekstu w sposób syntetyczny ująłem trudne kwestie prawnej regulacji sektorów energetyki sieciowej, które w dotychczasowej literaturze były przedmiotem opracowań naukowych w bardzo ograniczonym stopniu (właściwie jedynie prof. dr hab. Anna Walaszek – Pyziół zajęła się kwestią nowego reżymu regulacyjnego w związku z funkcjonowaniem unijnej Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki i związków operatorów systemów przesyłowych ENTSO-energii elektrycznej, ENTSO- gazu). W opracowaniu omówiłem sprawy handlu transgranicznego wychodząc od regulacji Światowej Organizacji Handlu, Traktatu Karty Energetycznej, a kończąc na poszczególnych instytucjach prawa unijnego i krajowego. Wskazałem formy integracji krajowych rynków energetycznych, omówiłem pokrótce instytucje tzw. systemu regulacyjnego dotyczącego kwestii transgranicznych. Zająłem się też kwestią tzw. niezależności krajowych organów regulacyjnych, związków tych organów z Komisją Europejską, które w szczególnych stopniu dotyczą spraw transgranicznych. Istotne są badania, które przeprowadziłem nad kodeksami sieci dla spraw transgranicznych wynikającymi ze stosownych rozporządzeń unijnych, stawiając tezę, że różne są podstawy i sposób obowiązywania tych aktów, a także badania nad zakresem ingerencji w autonomię planowania operatorów systemów przesyłowych w zakresie rozwoju infrastruktury transgranicznej.

Współpracowałem również z prof. dr hab. Tadeuszem Włudyką, kierownikiem Katedry Polityki Gospodarczej Uniwersytetu Jagiellońskiego, w przygotowaniu opracowań dotyczących prawa telekomunikacyjnego i prawa pocztowego do Systemu Prawa Administracyjnego pod red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel. Opracowania te są interesujące, ponieważ zasadniczo odchodzą od szczegółowej analizy poszczególnych przepisów prawnych, a przede wszystkim koncentrują się na ujęciu polityki gospodarczej państwa w danych sektorach gospodarki rozumianej jako metoda optymalizacji celu w ramach posiadanych warunków wewnętrznych i zewnętrznych, z uwzględnieniem

uwarunkowań międzynarodowych, regionalnych, a nawet globalnych. W opracowaniu pt. „Prawo telekomunikacyjne” (System Prawa Administracyjnego pod red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Publiczne prawo gospodarczego, Tom 8B, s. 341-362), wychodząc od rysu historycznego, dokonano przeglądu obowiązujących regulacji prawnych z uwzględnieniem „nowości” wynikających z tzw. Europejskiego Pakietu Telekomunikacyjnego z listopada 2009 r. W opracowaniu pt. „Prawo pocztowe” (System Prawa Administracyjnego pod red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Publiczne prawo gospodarczego, Tom 8B, s. 377-417) omówiono w sposób syntetyczny najważniejsze instytucje prawa pocztowego wynikające z przepisów nowej ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe (Dz.U.2012.1529). Opracowanie to było pierwszym, które dotyczyło prawa pocztowego w warunkach tzw. liberalizacji polskiego rynku pocztowego rozpoczętej z początkiem 2013. Omówiono najważniejsze, kluczowe zmiany prawa, jak również poszczególne instytucje prawne. W naturalny sposób odwołano się do regulacji prawa unijnego. Podjęto m.in. problemy zakresu tzw. wyłączności operatora wyznaczonego w warunkach rynku zliberalizowanego, finansowania świadczenia usług powszechnych.

VII. Artykuły naukowe i wystąpienia konferencyjne

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora prawa opublikowałem artykuły naukowe w recenzowanych periodykach i pracach zbiorowych. Miałem również wystąpienia na konferencjach naukowych w Polsce. Na miarę swoich możliwości starałem się poruszać sprawy „nowe” albo nie podjęte w literaturze. Pragnę zwrócić uwagę zwłaszcza na następujące pozycje:

1) Artykuł pt. „Prawo wyboru sprzedawcy oraz prawo do usługi kompleksowej odbiorcy końcowego w prawie energetycznym” (Przegląd Prawa Publicznego 2008, nr 9, s. 43-60), w którym zająłem się kluczowymi kwestiami z punktu widzenia prawnej regulacji sektorów energetyki sieciowej w warunkach wdrożenia tzw. zasady TPA. W artykule tym omówiłem mechanizmy prawne, postawiłem tezę, że korelatem prawa do swobodnego wyboru sprzedawcy są liczne obowiązki po stronie przedsiębiorstw sieciowych wiążące się z obowiązkami kontraktowymi, oraz zidentyfikowałem obszary, które mają podstawowe znaczenie dla zapewnienia odbiorcom efektywnego prawa do zmiany sprzedawcy. W znacznym stopniu prawidłowość poczynionych uwag potwierdziła dalsza ewolucja prawa energetycznego, w tym tzw. trzeci unijny pakiet liberalizacyjny rynków gazu i energii elektrycznej z 2009 roku. Podjąłem problem procedury zmiany sprzedawcy przed odbiorcą

końcowego i kształtu relacji umownych, tzw. usługi kompleksowej i ochrony interesu odbiorcy końcowego, znaczenia tzw. instrukcji ruchu i eksploatacji sieci dla realizacji dostaw sieciowych. Postawiłem tezę, że usługę kompleksową z art. 5a pe należy rozumieć nie tylko w sposób formalny jako świadczenie usługi na podstawie jednej umowy, ale w sposób zakładający pełną odpowiedzialność tzw. sprzedawcy z urzędu.

2) Artykuł pt. „Pozycja ustrojowa organów regulacyjnych w świetle projektów legislacyjnych Komisji Europejskiej dla energetyki sieciowej” (Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2009, nr 2, str. 8-12), w którym zająłem się tzw. niezależnością krajowych organów regulacyjnych dla energetyki sieciowej w świetle projektów trzeciego unijnego pakietu liberalizacyjny dla rynków gazu i energii elektrycznej z 2009 roku. Dyrektywy tego pakietu wprowadzały wymagania dotyczące wyjątkowego usytuowania ustrojowego krajowych organów regulacyjnych, których interpretacja nastęrczała szczególnie dużo wątpliwości. Celem publikacji było wywołanie istotnych problemów w tym zakresie, określenie wyzwań dla ustawodawcy polskiego. Artykuł porusza też kwestię ponadnarodowej współpracy krajowych organów regulacyjnych i współpracy tych organów z Komisją Europejską. W świetle poczynionych badań postawiłem daleko idącą tezę, że potrzebna jest zasadnicza zmiana dotychczasowego statusu Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki jako centralnego organu administracji rządowej poddanego rządowej polityce energetycznej. Zwróciłem uwagę, iż projekty znacząco wzmacniają zależność krajowych organów regulacyjnych od instytucji i agencji unijnych.

3) Artykuł pt. „Obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci energetycznej (Księga Jubileuszowa prof. dr hab. Stanisława Jędrzejowskiego (red. W. Szwajdler, J. Nowicki), Wyd. TNOiK, Toruń 2009). Poruszyłem w nim kwestię przyłączenia do sieci, zwracając uwagę na sekwencję czynności prowadzących do budowy sieci i wykonania przyłącza realizowaną w uwarunkowaniach proceduralnych, starając się w ten sposób ustalić treść obowiązku przyłączeniowego. W ten sposób chciałem przedstawić przyłączenie do sieci rozumiane dynamicznie jako ciąg czynności prawnych i faktycznych objętych obowiązkiem publicznoprawnym. W publikacji zwróciłem uwagę na pewne aspekty zróżnicowanego rozumienia normatywnych przesłanek przyłączenia do sieci oraz na problem relacji ogólnego obowiązku rozbudowy systemów sieciowych do obowiązku przyłączenia konkretnych podmiotów do sieci.

4) Artykuł pt. „Zakres i prawne formy realizacji kompetencji Prezesa URE w kontekście prawa ochrony konkurencji (Instrumenty i formy prawne działania administracji gospodarczej (red. B. Popowska, K. Kokocińska), Wyd. Naukowe UAM, Poznań 2009),

w którym zająłem się relacją prawa energetycznego do ogólnego prawa ochrony konkurencji. W artykule zwróciłem uwagę, że pomimo pewnej zbieżności cel ochrony konkurencji jest inny w obszarze polityki energetycznej, a więc prawo energetyczne i prawo antymonopolowe różnią się od siebie celami oraz metodą regulacji zachowań rynkowych, jak również że zakres zastosowania ogólnej regulacji antymonopolowej uwarunkowany jest charakterystyką sektorowych środków regulacji. Na gruncie wybranych kompetencji Prezesa URE zidentyfikowałem kilka obszarów „ograniczeń” dla zastosowania ogólnego prawa antymonopolowego, np. ceny sztywne w taryfach zatwierdzanych przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Z drugiej strony zwróciłem uwagę na aspekt współdziałania Prezesa URE z Prezesem UOKiK.

5) Artykuł „Ograniczenia dostaw paliw i energii w drodze publicznoprawnej a odpowiedzialność majątkowa państwa. Wybrane zagadnienia” (Gdańskie Studia Prawnicze 2009, Tom XXII). To opracowanie inspirowane było konfliktem gazowym między Rosją a Ukrainą w roku 2009, gdy wskutek tego konfliktu ucierpiały również państw Europy Środkowej, w tym Polska. Wychodząc z założenia, że przedsiębiorstwa energetyczne nie ponoszą odpowiedzialności prawnej za ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii czy paliw postawiłem pytanie, czy taką odpowiedzialność może ponosić państwo, które decyduje o wprowadzeniu ograniczeń w interesie publicznym. Przedstawiając pokrótce system wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu paliw i poborze energii, analizowałem, czy mogą zajść przesłanki tzw. bezprawia normatywnego w związku z wprowadzaniem przedmiotowym ograniczeń, odpowiedzialności państwa w związku z naruszeniem zasady równości, odpowiedzialności z tytułu organizacji przez państwo zaopatrzenia energetycznego. Postawiłem tezę, że przepisy o zadaniach państwa i samorządu terytorialnego w dziedzinie organizacji zaopatrzenia energetycznego nie dają podstaw do odpowiedzialności władzy publicznej za wprowadzenie ograniczeń w zaopatrzeniu energetycznym odbiorców.

6) Referat pt. „Przegląd prawa energetycznego” na ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „Unijne podsumowanie roku” zorganizowanej TBSP UJ i Katedrę Prawa Europejskiego WPiA UJ, 11-12 grudnia 2009 r., w którym systematycznie ująłem najważniejsze zmiany wynikające z wprowadzenia w 2009 roku aktów prawa Unii Europejskiej tzw. trzeciego pakietu liberalizacyjnego dla rynków gazu i energii elektrycznej.

7) Artykuł pt. „Utrzymanie i rozwój sieciowych systemów energetycznych w warunkach administracyjnej regulacji taryf” (Przegląd Prawa Publicznego 2010, nr 9). Praca ta dotyczy relacji między administracyjną kontrolą taryf przedsiębiorstw energetycznych a odpowiedzialnością przedsiębiorstw energetycznych za rozwój

i funkcjonowanie sieciowych systemów energetycznych. Zidentyfikowałem zagrożenia wynikające z regulacji taryfowej dla realizacji inwestycji w systemach sieciowych. W szczególności zwróciłem uwagę na takie kompetencje Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki które pozwalają mu wpływać na poziom przychodów przedsiębiorstwa energetyczne w sposób oderwany od poziomu kosztów uzasadnionych, a także na arbitralność w ustalaniu zysku przedsiębiorstwa w zatwierdzonej taryfie energetycznej.

8) Opracowanie pt. „Odbiorca wrażliwy społecznie a unijne ramy prawnej regulacji” (Polska polityka energetyczna – wczoraj, dziś, jutro, Biblioteka Regulatora Prezesa URE, Warszawa 2010). W tekście podjęto nowe zagadnienie tzw. odbiorcy wrażliwego społecznie, które w kontekście tzw. ubóstwa energetycznego pojawiło się wraz z dyrektywami unijnymi trzeciego pakietu liberalizacyjnego dla rynków gazu i energii elektrycznej z 2009 roku. Skoncentrowałem się na konsekwencjach wprowadzenia tego pojęcia dla państw członkowskich. Do problematyki tej wróciłem w związku z wystąpieniem na III Zjeździe Katedr i Zakładów Prawa Publicznego Gospodarczego i Bankowego w Warszawie.

9) Artykuł pt. „Ramy prawne budowy sieci energetycznych w Polsce” (Współczesne problemy prawa energetycznego (red. Marek Wierzbowski, Rafał Stankiewicz), Wyd. LexisNexis, Warszawa 2010). W tym artykule rozważałem, czy budowa sieci energetycznych jest zadaniem publicznym, za którego realizację odpowiedzialna jest władza publiczna. Problem ten podjąłem w kontekście tzw. liberalizacji sektorów energetyki sieciowej. Analizowałem zadania w omawianej dziedzinie jednostek samorządu terytorialnego, jak również obowiązki przedsiębiorstw energetycznych w zakresie sieci. Zwróciłem uwagę na zagadnienie podziału prawnej odpowiedzialności za budowę sieci paliwowo – energetycznych między przedsiębiorstwa sieciowe i operatorów systemów. Przedmiotem analizy stały się również kwestie poboczne o dużym znaczeniu dla inwestycji sieciowych, tzn. warunki pozyskiwania prawa do gruntów, status prawnorzeczowy urządzeń sieciowych. Postawiłem tezy, że w dziedzinie budowy sieci zadaniem podmiotów publicznych jest planowanie i adekwatna w stosunku do zamierzeń inwestycyjnych regulacja działalności przedsiębiorstw energetycznych, że w stosunkach między przedsiębiorstwami istotne jest stworzenie ram prawnych współdziałania tych podmiotów, które w różnym stopniu są odpowiedzialne za rozwój systemów sieciowych.

10) Artykuł pt. „Formalne aspekty regulacji handlu transgranicznego energią elektryczną i gazem ziemnym w świetle tzw. trzeciego pakietu energetycznego” (Systemowe uwarunkowania sektorów strategicznych. Wnioski dla Energetyki (red. Filip M. Elżanowski, M. M. Sokołowski), Toruń 2011). W tej pracy powróciłem do kwestii

nowego systemu regulacyjnego w sprawach transgranicznych wprowadzonego trzecim pakietem liberalizacyjnym z 2009 roku. Podjąłem problemy: zadań europejskich sieci operatorów przesyłowych (ENTSO), kodeksów sieci w sprawach transgranicznych, regionalnych rynków energetycznych, kompetencji Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER), planowania rozwoju sieci transgranicznych, adekwatnych wytycznych Komisji Europejskich wydawanych w oparciu o podstawy prawa wtórnego. Postawiłem tezę, że przewidziana w kwestiach transgranicznych współpraca między poszczególnymi krajowymi organami regulacyjnymi oraz między tymi organami i Komisją Europejską oraz ACER powoduje, że zasadne jest mówienie o sieci organów regulacyjnych na podobieństwo tej, która funkcjonuje w przypadku organów ochrony konkurencji. Wykazałem też postępujące sformalizowanie współpracy operatorów systemów przesyłowych państw członkowskich, co następuje „kosztem” dotychczasowych mechanizmów tzw. samoregulacji.

11) Artykuł pt. „Ochrona odbiorcy wrażliwego w dyrektywach trzeciego pakietu energetycznego (Europeizacja publicznego prawa gospodarczego (red. H. Gronkiewicz - Waltz, K. Jaroszyński, Warszawa 2011), który pozostaje w związku z referatem wygłoszonym w czasie III Zjazdu Katedr i Zakładów Prawa Publicznego Gospodarczego i Bankowego, Warszawa 25-28 września 2011 r. W artykule omówiłem nowe regulacje trzeciego pakietu energetycznego z 2009 r., tzn. dyrektywy 2009/72/WE i dyrektywy 2003/54/WE. Ochronę odbiorcy wrażliwego omówiłem w kontekście założeń politycznych i prawnych problematyki tzw. ubóstwa energetycznego i przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego. Postawiłem tezę, że ochrona odbiorców wrażliwych zgodnie z nowym prawem przestaje być tylko przejawem realizacji polityki ochrony konsumenta, ale wchodzi w obszar polityki socjalnej państw członkowskich, co może być problematyczne w świetle usytuowania kompetencyjnego Unii Europejskiej. Dokonując przeglądu prawa polskiego, wskazałem na braki aktualnego prawodawstwa. Postawiłem również tezę, że normatywnym pojęciem odbiorcy wrażliwego i ubóstwa energetycznego można nadać inne znaczenie kategoriałne, ale oba te pojęcia wiąże się ze sobą, realizując wspólne cele polityczne.

12) Artykuł pt. „Bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego w stanach kryzysowych jako funkcja tzw. mechanizmów rynkowych” (Wybrane węzłowe zagadnienia współczesnego prawa energetycznego (red. A. Walaszek – Pyziół), Kraków 2012). W tej pracy omówiłem pojęcie bezpieczeństwa dostaw gazu w oparciu o nowe rozporządzenie unijne Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 994/2010 z dnia 20 października 2010 r. w sprawie środków

zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylecia dyrektywy Rady 2004/67/WE. Następnie omówiłem poszczególne środki prawne zapewnienia tegoż bezpieczeństwa w stanach kryzysowych, w tym plany na wypadek sytuacji nadzwyczajnej, tzw. rynkowe środki zapewnienia bezpieczeństwa dostaw, zasadę proporcjonalności. Postawiłem tezę o oparciu „regulacyjnego podejścia” na tzw. mechanizmach rynkowych (ang. a market-first approach). Przedmiotowe rozporządzenie unijne nie było wcześniej przedmiotem opracowań w literaturze.

13) Artykuł pt. „O obowiązkach użyteczności publicznej na gruncie unijnego prawa energetycznego” (Ochrona konkurencji i konsumentów w prawie sektorów infrastrukturalnych (red. T. Długosz), Kraków 2012). Artykuł dotyczy problematyki osiągnięcia tzw. wysokiego standardu usług publicznych na gruncie wtórnego prawa unijnego z zakresu energetyki sieciowej. Przedstawiono koncepcję obowiązku użyteczności publicznej obecną w tym prawie zrekonstruowaną o pojęcie tzw. usług w ogólnym interesie gospodarczym, przedstawiono minimalny standard usługi publicznej i mechanizm weryfikacji obowiązków użyteczności publicznej wynikający z unijnego prawa energetycznego. Postawiono tezę, że dyrektywy unijne istotnie ograniczają państwa członkowskie w możliwościach organizowania usługi publicznej w sektorach energetyki sieciowej. O ile z art. 14 i art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wynika równoważenie obowiązków użyteczności publicznej z wymaganiami konkurencyjnego rynku wewnętrznego, to w przypadku dyrektyw energetycznych nacisk położono na tę drugą wartość, przy czym promowanie konkurencji nie można abstrahować od traktatowych gwarancji udzielonych państwom członkowskim.

14) Artykuł pt. „Regulacja publicznoprawna cen energii elektrycznej i gazu w świetle orzeczenia TS w sprawie C-265/08 Federutility” (Europejski Przegląd Sądowy 2012, nr 9). Artykuł dotyczy bardzo ważnego orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu w sprawie stosowania „urzędowych” cen na regulowanych rynkach energii elektrycznej i gazu. Omawiam przesłanki i wnioski wynikające z orzeczenia, wynikający z orzeczenia model prawnej regulacji taryf przedsiębiorstw energetycznych. Postawiłem tezę, że przedmiotowy wyrok nie powinien być odczytywany jako ogólne wezwanie do odejścia od urzędowej regulacji cen, ale jako wskazówka co do sposobu publicznoprawnej ingerencji w celu z uwzględnieniem zasad proporcjonalności i niedyskryminacji.

15) Artykuł pt. „Bezpieczeństwo energetyczne i innowacyjność” (Regulacja-innowacja w sektorze energetycznym (red. A. Walaszek – Pyziół), C.H. Beck, Warszawa 2013), który pozostaje w związku z referatem wygłoszonym w czasie ogólnopolskiej

konferencji naukowej organizowanej przez Katedrę Publicznego Prawa Gospodarczego UJ, Kraków 18-19.09.2012 r. W związku z tematem przewodnim konferencji zająłem się relacją bezpieczeństwa energetycznego i innowacyjności. Wpierw przedstawiłem założenia polityczne dotyczące innowacyjności, wskazując, że nośnikiem innowacyjności może być również polityka bezpieczeństwa energetycznego. Następnie wyjaśniłem pojęcie bezpieczeństwa energetycznego, wskazując na techniczne i ekonomiczne uwarunkowania tego pojęcia, które mogą stanowić dla rozwoju innowacyjności w energetyce sieciowej zarówno bodziec jak i przeszkodę. Wykazałem, że polityka innowacyjności może doznać uszczerbku z racji przeciwbieżnej polityki energetycznej państwa, która pewne „postępowe” działania uzna za zbyt ryzykowne z perspektywy bezpieczeństwa energetycznego.

16) Referat pt. „Pojęcie >>stabilnego klimatu inwestycyjnego<< jako normatywne założenie prawa inwestycji infrastrukturalnych w elektroenergetyce” wygłoszony w czasie ogólnopolskiej konferencji pt. „Infrastruktura i ochrona środowiska w sektorze energetycznym” zorganizowanej przez Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Poznań Wydziału Prawa i Administracji UAM w Poznaniu, 16-17 kwietnia 2013

17) Referat pt. „Stabilny klimat inwestycyjny – pojęcie prawa inwestycji energetycznych” wygłoszony w trakcie ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „Aktualne tendencje rozwojowe w prawie inwestycyjnym”, Kraków 9-10 maja 2013 r. W referacie dokonano wszechstronnej analizy pojęcia „stabilnego klimatu inwestycyjnego” z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. dotyczącej działań na rzecz zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i inwestycji infrastrukturalnych. W punkcie wyjścia postawiono problem, czy za stabilnym klimatem inwestycyjnych kryje się „określoność” czy też jedynie ustabilizowanie w czasie ram prawnych realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych w elektroenergetyce. Rozważano również, czy za klauzulą „stabilnego klimatu inwestycyjnego” kryje się również dyrektywa co do źródeł czy sposobu finansowania inwestycji energetycznych, czy wynika z niej obowiązek prowadzenia aktywnej polityki inwestycyjnej przez państwa członkowskie UE. Rozważano też sposób, w jaki tytułowe „bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej i inwestycji infrastrukturalnych” wypełnia treść klauzuli stabilnego klimatu inwestycyjnego.

18) Artykuł pt. „Stosunki ubezpieczeniowe i ich funkcja w polityce regulacyjnej Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki” (Kierunki rozwoju ubezpieczeń gospodarczych w Polsce. Wybrane zagadnienia prawne (red. B. Gnela, M. Szaraniec), Warszawa 2013), który pozostaje w związku z referatem wygłoszonym w czasie II Krakowskiej Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Ubezpieczenia w państwach europejskich.

Zagadnienia ekonomiczno- prawne”, Kraków 28-29.11.2013. W artykule podjęto problem wpływu polityki regulacyjnej Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na zawiązywane przez przedsiębiorstwa energetyczne stosunki ubezpieczeniowe. Postawiono tezę, że koncesja realizując funkcję zabezpieczenia finansowego działalności koncesjonowanej może wykorzystać stosunek ubezpieczeniowy i że z polityką regulacyjną Prezesa URE może wiązać się niestandardowa funkcja ubezpieczenia gospodarczego.

19) Artykuł pt. „Outsourcing w energetyce sieciowej” (Nowe typy usług w działalności gospodarczej” (red. A. Walaszek – Pyziół, T. Długosz), Warszawa 2014). W związku z tematem przewodnim książki podjęto próbę poszukiwania nowych cech działalności usługowej na rynku wewnętrznym UE w tzw. outsourcingu na rynkach energetycznych, to jest w świadczeniu usług na rzecz przedsiębiorstw energetycznych przez podmioty zewnętrzne. Problemem była specyfika realizacji tego rodzaju usług w warunkach funkcjonowania specyficznej regulacji sektorowej. Omówiono ogóle ramy regulacyjne, wymóg poufności, tzw. usługi wspólne w ramach przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo, kwestie związane z tzw. zamówieniami sektorowymi i ochroną infrastruktury krytycznej. Stwierdzono liczne uwarunkowania świadczenia usług outsourcingowych wynikające z prawej regulacji działalności przedsiębiorstw energetycznych.

20) Referat pt. „Ochrona konsumenta w sektorze energetycznym -zagadnienia wybrane” w trakcie międzynarodowej konferencji naukowej z okazji 15-lecia Instytucji Rzecznika Konsumentów pt. „Ochrona Konsumentów i jej współczesne wyzwania”, Lublin 13-14 marca 2014 r. Aktualnie przygotowywana jest książka pokonferencyjna, w której zostanie ujęty przedmiotowy referat w formie artykułu. W wystąpieniu wskazano na źródła ochrony konsumenta w prawie energetycznym, omówiono sposób, w jaki ochrony konsumenta w UE, stanowiącą tzw. „klauzulą horyzontalną” (niem. *Querschnittsklausel*), „penetruje” mechanizmy prawa energetycznego. Przedstawiono „fundamenty” ochrony konsumenta w prawie energetycznym i aktualne tendencje rozwojowe.

21) Artykuł pt. „O pojęciu konkurencji w prawie energetycznym” (Prawne uwarunkowania konkurencji na rynku gazu (red. B. Popowska, E. Kosiński, P. Lissoń), Warszawa 2015), który pozostaje w związku z referatem wygłoszonym w czasie ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „Konkurencja na rynkach gazu. Uwarunkowania prawne” organizowanej przez Zakład Publicznego Prawa Gospodarczego WPiA UAM, Poznań, 6-7 marzec 2013 rok. W artykule omówiono różne podejścia do konkurencji w normach prawa energetycznego, prawne uwarunkowania rozwoju konkurencji w energetyce sieciowej, w tym kwestię usytuowania kompetencyjnego Prezesa Urzędu

Regulacji Energetyki. Postawiono tezę, że na gruncie prawa energetycznego konkurencja nie może być traktowana jako cel sam w sobie, ale jest funkcją założonego w tym prawie modelu rynku.

VIII. Udział w krajowych i międzynarodowych programach badawczych

W czasie pracy na Uniwersytecie Jagiellońskim wziąłem udział w międzyuczelnianym projekcie badawczym kierowanym przez prof. dr hab. Annę Walaszek – Pyziół pt. „Regulacja – innowacja w sektorze energetycznym”, efektem którego była konferencja naukowa o tym samym tytule, zorganizowana w Krakowie w dniach 18 – 19 września 2012 r. oraz zbiorowa monografia naukowa zatytułowana w ten sam sposób (C.H. Beck 2013). Wziąłem udział w opracowaniu Systemu Prawa Administracyjnego (tomy 8a i 8b, C.H. Beck 2013, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel), który był efektem szeroko zakrojonego projektu badawczego prowadzonego przez Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk oraz wiodące ośrodki uniwersyteckie w Polsce. Aktualnie w ramach pracy w Katedrze Publicznego Prawa Gospodarczego UJ uczestniczę w ogólnopolskim projekcie wydawniczym pt. Wielka Encyklopedia Prawa. Uczestniczyłem w projekcie badawczym, którego efektem było wydanie monografii naukowej pt. „Nowe typy usług w działalności gospodarczej” (Difin, Warszawa 2014). W projekcie tym wzięli udział pracownicy wiodących uniwersytetów w Polsce, np. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza Poznaniu, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Śląskiego i innych. Brałem również udział w międzynarodowym projekcie naukowym prowadzonym przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie (Katedra Prawa oraz Katedra Zarządzania Ryzykiem i Ubezpieczeń) pt. „Ubezpieczenia w państwach europejskich. Zagadnienia ekonomiczno – prawne”, czego efektem była m. in. publikacja zbiorowa pt. „Kierunki rozwoju ubezpieczeń gospodarczych w Polsce. Wybrane zagadnienia prawne” (red. B. Gnela, M. Szaraniec, Warszawa 2013 r.) oraz konferencja międzynarodowa w Krakowie w dniach 28 – 29 listopada 2013 r. , w czasie której wygłosiłem referat. W okresie 1.09.2007 – 31.10.2007 jako gość Instytutu Prawa Górniczego i Energetycznego (Instituts fuer Berg und Energierecht) Uniwersytetu Ruhr w Bochum prowadziłem badania z zakresu prawa energetycznego pod opieką prof. dr Jana Krystiana Pielowa.

IX. Udział w konferencjach naukowych

W ramach swoich zainteresowań naukowych wziąłem udział w następujących konferencjach naukowych:

1. I Ogólnopolski Zjazd Katedr (Zakładów) Publicznego Prawa Gospodarczego organizowany przez Katedrę Publicznego Prawa Gospodarczego Wydziału Prawa i Administracji UAM, Poznań 20-22 wrzesień 2007 r. (udział i komunikat)
2. Konferencja Samorządu Studentów Uniwersytetu Warszawskiego pt. „Nowe kierunki prawa energetycznego” z okazji 200-lecia Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 21-22 październik 2008 r. (udział)
3. Konferencja pt. „Partnerstwo Samorządów Terytorialnych i Gospodarczych” , Kraków, 5.11.2008 r. (udział)
4. Zjazd Katedr Prawa i Postępowania Administracyjnego w Szklarskiej Porębie, 22-24 września 2008 r. (udział)
5. Ogólnopolski Zjazd katedr Publicznego Prawa Gospodarczego, Toruń 20-22 września 2009 (udział)
6. VII Ogólnopolski Zjazd Katedr Prawa Handlowego pt. „Prawo handlowe w pięć lat po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. 75 lat Kodeksu handlowego” Łódź, 23–26 września 2009 r. (udział)
7. Ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Unijne podsumowanie roku”, TBSP UJ i Katedra Prawa Europejskiego WPiA UJ, Kraków 11-12 grudnia 2009 r. (udział i referat)
8. Konferencja pt. „Polska polityka energetyczna – wczoraj, dziś, jutro”, TBSP UJ, Kraków 12-13 marca 2010 r. (udział)
9. Konferencja jubileuszowa z okazji XX – lecia UOKiK pt. „Ochrona konkurencji na rynkach nowych technologii”, Kraków, 13.09.2010 r. (udział)
10. Ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Ustawowe ograniczenia swobody kontraktowej”, Katedra Prawa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie , Kraków-Wierchomla, 16-18.09.2010 (udział)
11. Konferencja pt. „Aktualne problemy rozgraniczenia właściwości sądów administracyjnych i sądów powszechnych – zagadnienia szczegółowe”, Zakład Prawa Administracyjnego Instytutu Nauk Prawnych PAN oraz Naczelny Sąd Administracyjny, Warszawa, 29.09.2010 (udział)
12. Konferencja pt. „II Ogólnopolska Konferencja Prawa Energetycznego, Energetyka Przyszłości”, TBSP UJ, Kraków 15 – 17 września 2011 r. (udział).

13. Międzynarodowa konferencja pt. „Ubezpieczenia w państwach europejskich. Zagadnienia ekonomiczno – prawne”, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, 24 – 25 listopada 2011 r.. (udział)
14. Ogólnopolski Zjazd Katedr Prawa Handlowego pt. „Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym”, Białowieża 21-24 września 2011 (udział)
15. III Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Publicznego Gospodarczego i Bankowego, Warszawa 25-28 września 2011 (udział i referat)
16. Ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Ochrona konkurencji i konsumentów w prawie sektorów infrastrukturalnych”, zorganizowana przez TBSP UJ, Kraków, 13-14.04.2012 (udział)
17. Ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Regulacja – innowacja w sektorze energetycznym”, zorganizowana przez Katedrę Publicznego Prawa Gospodarczego UJ, Kraków 18-19.09.2012 (udział i referat)
18. Ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Rynek energetyczny w nowej perspektywie”, Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Poland, Poznań 24–25 kwietnia 2012 r. (udział)
19. Ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Konkurencja na rynkach gazu. Uwarunkowania prawne”, zorganizowana przez Zakład Publicznego Prawa Gospodarczego WPiA UAM, Poznań 6-7 marzec 2013 (udział i referat)
20. Ogólnopolska konferencja pt. „Infrastruktura i ochrona środowiska w sektorze energetycznym”, Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Poznań Wydziału Prawa i Administracji UAM, Poznań 16-17 kwietnia 2013 (udział i referat)
21. Ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Aktualne tendencje rozwojowe w prawie inwestycyjnym”, TBSP UJ w Krakowie, Kraków 9-10 maja 2013 r. (udział i referat)
22. IX Ogólnopolski Zjazd Katedr Prawa Handlowego pt. „Wpływ europeizacji prawa na instytucje prawa handlowego”, Sopot, 26-28.09.2013 r. (udział)
23. Ogólnopolski Zjazd Katedr i Zakładów Publicznego Prawa Gospodarczego w Ustroniu, 22 - 25 września 2013 r. (udział)
24. Ogólnopolska konferencja naukowa „Skarb Państwa a działalność gospodarcza”, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Lublin 24.10.2013 r. (udział)
25. VII Seminarium Naukowe Katedry Prawa Samorządu Terytorialnego UJ pt. „Pozycja ustrojowa organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego”, Kraków 14.11.2013 r. (udział)

26. II Krakowska Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Ubezpieczenia w państwach europejskich. Zagadnienia ekonomiczno- prawne”, Katedra Prawa oraz Zarządzania Ryzykiem Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 28-29.11.2013 (udział i referat)
27. Seminarium naukowe pt. „Nadzór nad rynkiem finansowym”, TBSP UJ, Kraków 6.03.2014 (udział)
28. Międzynarodowa konferencja naukowa z okazji 15-lecia Instytucji Rzecznika Konsumentów pt. „Ochrona Konsumentów i jej współczesne wyzwania”, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin 13-14 marca 2014 r. (udział, referat)
29. Ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Prawne aspekty funkcjonowania federacji sportowych”, TBSP UJ, Kraków 25.04.2013 r. (udział)
30. Konferencja naukowa pt. "Wolne zawody a funkcjonowanie spółek handlowych", Zakład Prawa Gospodarczego i Handlowego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UW, Wrocław, 24.10.2014 (udział)
31. Ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Rozbić szklany sufit – dlaczego młodzi piłkarze nie mogą się przebić?”, TBSP UJ, Kraków 6.11.2014 r. (udział)
32. VI Doroczna Konferencja pt. „Realizacja prawa do dobrej administracji a rozwój służby publicznej - stan obecny i wyzwania”, Zakład Prawa Administracyjnego Instytutu Nauk Prawnych PAN oraz Rzecznik Praw Obywatelskich, Warszawa 8.12.2014 r. (udział)

X. Działalność organizatorska, prace redakcyjne i recenzyjne

W czasie pracy na Uniwersytecie Jagiellońskim brałem czynny udział w organizowaniu następujących konferencji naukowych:

1. „Regulacja – innowacja w sektorze energetycznym”, Kraków, 18 – 19 września 2012 r. – w ramach programu badawczego kierowanego przez Prof. dr hab. Annę Wałaszek – Pyziół;
2. „Aktualne tendencje rozwojowe w prawie inwestycyjnym”, Ogólnopolska Konferencja Naukowa, Kraków, 9 – 10 maja 2013 r. (udział w komisji konkursowej dokonującej wyboru referatów).

Brałem udział w pracach redakcyjnych związanych z wydaniem monografii naukowej pod red. prof. dr hab. A. Wałaszek – Pyziół pt. „Regulacja – innowacja w sektorze energetycznym” (C.H. Beck, Warszawa 2013). Dokonywałem opracowania redakcyjnego

i wstępnych korekt części tekstów zakwalifikowanych do druku. Byłem redaktorem naukowym książki pokonferencyjnej „Ochrona konkurencji i konsumentów w prawie sektorów infrastrukturalnych” (Kraków, 2012), jak również wraz z prof. dr hab. Anną Walaszek – Pyziół dokonałem redakcji pod względem naukowym monografii pt. „Nowe typy usług w działalności gospodarczej” (Difin, Warszawa 2014).

W zakresie prac recenzyjnych współpracowałem z Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies (YARS) i internetowym Kwartalnikiem Antymonopolowego i Regulacyjnego (iKAR) Uniwersytetu Warszawskiego. Było to kilka recenzji artykułów z wniosków prof. dr hab. Tadeusza Skoczego i prof. nadzw. dr hab. Konrada Kohutka.

Na bieżąco biorę także udział w organizowaniu prac Katedry Publicznego Prawa Gospodarczego WPiA UJ pod kierownictwem prof. dr hab. Anny Walaszek – Pyziół. W ramach pracy na Uczelni zrecenzowałem wiele prac magisterskich. Współpracuję również z organizacjami studenckimi Uniwersytetu Jagiellońskiego: Towarzystwem Biblioteki Słuchaczy Prawa UJ oraz ELSA Kraków (The European Law Students' Association), np. byłem członkiem sądu konkursowego XIX Lokalnego Konkursu Krasomówczego ELSA Kraków (marzec 2015).

XI. Działalność dydaktyczna i egzaminacyjna

W ramach zatrudnienia w Katedrze Publicznego Prawa Gospodarczego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego prowadzę od roku akad. 2006/2007 wykłady i ćwiczenia z przedmiotu „Publiczne prawo gospodarcze” dla studiów prawniczych i na kierunku administracji. Wykłady z tego przedmiotu prowadziłem dla studiów niestacjonarnych prawa i dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych administracji. Corocznie prowadzę ćwiczenia na obu kierunkach dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. W bieżącym roku akademickim 2014/2015 w ramach omawianego przedmiotu prowadzę trzy grupy ćwiczeniowe na dziennych studiach prawniczych oraz wykład na niestacjonarnych studiach administracji. W latach akad. 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013 prowadziłem wykład specjalizacyjny z przedmiotu „Regulacja prawna sektorów infrastrukturalnych” dla studentów prawa i administracji. W latach akad. 2008/2009, 2009/2010 prowadziłem i w roku bieżącym prowadzę wraz z panią prof. dr hab. Anną Walaszek - Pyziół wykład specjalizacyjny z przedmiotu „Prawo energetyczne” dla studentów studiów stacjonarnych i zaocznych dla kierunków prawa i administracji. Jestem wykładowcą i egzaminatorem, w związku z czym corocznie przeprowadzam ponad wiele egzaminów.

Prowadziłem też seminarium dla IV roku administracji niestacjonarnej. W roku bieżącym skierowano mnie również do prowadzenia warsztatów licencjackich dla studentów administracji niestacjonarnej I stopnia w celu przygotowania studentów do napisania prac dyplomowych. Corocznie biorę udział w egzaminach licencjackich studentów administracji stacjonarnej i niestacjonarnej jako członek komisji egzaminacyjnych. Corocznie jestem też członkiem komisji egzaminacyjnych przy egzaminach magisterskich organizowanych w Katedrze Publicznego Prawa Gospodarczego Wydziału Prawa i Administracji UJ i występuję również w roli recenzenta prac dyplomowych; szacuję, że zrecenzowałem ponad 50 prac magisterskich. Na bieżąco pomagam magistrantom i doktorantom z Katedry Publicznego Prawa Gospodarczego UJ.

Do mojej działalności dydaktycznej zaliczyć też można sprawowanie patronatu i prowadzenie praktyk dla aplikantów radcowskich przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Krakowie, jak również pełnienie przeze mnie funkcji egzaminatora przy egzaminach radcowskich organizowanych przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Krakowie z powołania Ministra Sprawiedliwości w latach: lipiec 2010, czerwiec 2011, sierpień 2012, marzec 2013, marzec 2014, marzec 2015. Egzaminuję z zakresu prawa administracyjnego. Przeprowadzałem szkolenia z zakresu prawa energetycznego dla Krajowego Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury.

XII. Działalność zawodowa

Jestem praktykującym radcą prawnym. Prowadzę kancelarię radcy prawnego w Krakowie od kwietnia 2006 roku do chwili obecnej. Zajmuję się sprawami z różnych obszarów prawa, występowałem przed wszystkimi rodzajami sądów sądownictwa powszechnego, przed sądami administracyjnymi, także Naczelnym Sądem Administracyjnym.

Kraków, dnia 6. marca 2015 r.

dr Tomasz Długosz

